

	Проблемски оријентисана настава везана за научну област истраживања	45 бодова или 270 часова проблем-оријентисане наставе
--	--	---

НЕУРОНАУКЕ

Руководилац курса: проф. др Михаило Пантовић

Циљеви наставе

Циљ наставе из неуронаука је упознавање студента са методама научно-истраживачког рада у неуробиологији. Студенти треба да стекну увид у могућности истраживачких метода који се користе у базичним и клиничким истраживањима нервног система и да сагледају могућности за коришћење тих метода у изради сопствене докторске дисертације.

Знања које ће студент стећи

Током наставе студент ће овладати следећим знањима:

1. познавање базичних техника у истраживањима морфологије и функције нервне ћелије у физиолошким и патолошким условима
2. сигнални молекули неурона и глије, посебно рецептори, јонски канали и интраћелијски регулаторни протеини
3. неурохемија нервног ткива у здрављу и болести
4. познавање организације и функције генома у нервној ћелији
5. механизми патогенезе у неуроонкологији
6. напредне статистичке методе у истраживањима епидемиологије, патогенезе, превенције, лечења и рехабилитације болести нервног система
7. познавање истраживачких метода у области епилепсије, дегенеративних обољења нервног система, демјелинизационих и цереброваскуларних болести
8. познавање истраживачких метода у психијатрији, психометријски инструменти у клиничким истраживањима
9. механизми дејства психо- и неурофармака, праћење терапијског ефекта и нежељених дејстава
10. регулација неуроендокриног система
11. истраживачке технике и приступи у неуроофталмологији, неуроотологији и у болестима нервног код деце
12. могућности примене физикалних и климатских фактора у превенцији и лечењу болести нервног ткива и неуромускуларне јединице

Вештине које ће студент стећи

Током наставе студент ће овладати следећим вештинама:

1. проналажење адекватних информација у области истраживања неуробиологије
2. рад са базама података рецептора и јонских канала
3. израда плана клиничког истраживања терапијске интервенције у неурологији и психијатрији
4. самостално извођење експеримента са одабраном истраживачком техником у базичним областима неуронаука
5. самостално прикупљање истраживачких података у клиничком раду коришћењем софистициране дијагностичке технике и лабораторијских метода
6. самостална обрада и анализа прикупљених истраживачких података
7. писање научног рада и апликација у научном часопису
8. припрема апликације научног пројекта у области неуробиологије
9. организација и рад научно-истраживачког тима у области фундаменталних и клиничких истраживања у неуронаукама

Ставови које ће студент стећи:

1. критичан и искрен однос према резултатима сопственог рада
2. препознавање и одбацивање артефаката
3. потпуно објективно руковање резултатима сопственог рада
4. тежња максималноје веродостојности и валидности резултата истраживања
5. поштовање етичких начела у истраживачком раду

ПРОГРАМ НАСТАВЕ

Део први - Основи неуробиологије

- A01 Неуроанатомија - проф. др Јово Тошевски, 1 кредит, 6 часова**
Базичне технике у морфохистолошким истраживањима нервног ткива. Визуализација физиолошких и патолошких молекула и структура у нервном систему. Експериментална опрема у неурохистологији. Дизајн експерименталног рада у неуроанатомији. Функционална неуроанатомија когнитивних и емоционалних система.
- A02 Неурофизиологија - доц. др Владимир Јаковљевић, 1 кредит, 6 часова**
Основни принципи и методолошки приступи у неурофизиолошким истраживањима. Хомеостаза целуларне и интерстицијалне течности мозга. Мембрански потенцијали и јонски канали. Сигнални механизми у нервном систему. Дизајн експерименталног рада у неурофизиологији. Могућности клиничке неурофизиологије у детекцији и праћењу болести нервног система.
- A03 Неуротрансмитери и неуромодулатори - проф. др Слободан Јанковић, 1 кредит, 6 часова**
Неуротрансмитерски системи централног и вегетативног нервног система. Улога неуромодулатора и екстрасинаптичких структура у функционисању мозга. Фармаколошка модулација синаптичке неуротрансмисије. Дизајн експерименталног рада у неурофармакологији.
- A04 Номенклатура и класификација рецепторних молекула - проф. др Драган Миловановић, 1 кредит, 6 часова**
Класификациони системи рецепторских молекула. Хијерархијски нивои и фамилије рецептора, јонских канала, целуларних транспортера и молекула сигналних путева. Базичне технике у детекцији и карактеризацији нових рецепторских молекула. Базе података рецептора и јонских канала.
- A05 Молекуларни механизми функционисања нервне ћелије – доц. др Владимир Јуришић, 1 кредит, 6 часова**
Сигнални молекули живота и смрти нервне ћелије. Основни принципи и методолошки приступ у молекуларној биологији. Изолација, пурификација и карактеризација сигналног молекула. Класификација и номенклатура интрацелуларних регулаторних протеина. Дизајн експерименталног рада у молекуларној биологији.
- A06 Целуларна неуропатологија - проф. др Милан Кнежевић, 1 кредит, 6 часова**
Основни механизми деструкције ћелије нервног ткива. Базичне технике у неуропатологији. Имуноцитохемија и хистохемија у нервним болестима. Морфометријске методе у неуропатологији. Дизајн експерименталног рада у неуропатологији.
- A07 Неурохемија - проф. др Томислав Стојановић, 1 кредит, 6 часова**
Биохемијске и енергетске основе хомеостазе нервне ћелије. Аналитичке технике у биохемијским истраживањима нервног система. Клиничка биохемија и истраживања у неуробиологији. Дизајн експерименталног рада у неурохемији.
- A08 Неуроимунологија - проф. др Небојша Арсенијевић, 1 кредит, 6 часова**
Организација и функција имуноског система. Неуроендокрине и неуроимуноске осовине. Механизми аутоимуне деструкције нервног ткива. Маркери активности имуноског система у експерименталном и клиничком раду. Експерименталне ин витро технике у неуроимунологији. Дизајн експерименталног рада у неуроимунологији.

- A09 Неурогенетика - проф. др Оливера Милошевић, 1 кредит, 6 часова**
 Организација и функција генома неурона и глије. Механизми постранскрипционих и постранслационих модификација. Основне методе у детекцији и карактеризацији хроматина и генских продуката. Епигенетски феномени. Клиничка генетика и генска терапија у неуронаукама.
- A10 Основи неуроонкологије - проф. др Снежана Јанчић, 1 кредит, 6 часова**
 Молекуларни механизми онкогенезе. Неуробиологија тумора централног и периферног нервног система. Критичка процена валидности тумор маркера и фактора ризика у експерименталном и клиничком раду. Основне визуализационе и морфометријске технике у неуроонкологији. Дизајн експерименталног рада у неуроонкологији.

Део други – Неурологија

- B01 Методологија клиничког истраживања у неурологији – проф. др Исидор Јевтовић, 1 кредит, 6 часова**
 Дефинисање циља, испитиване групе, инструментаријум, принципи истраживања.
- B02 Неуроимџинг - доц. др Милан Мијаиловић, 1 кредит, 6 часова**
 Упознавање са методама дијагностиковања, истраживања: ЦТ, МР, ПЕТ и др.
- B03 Неуроепидемиологија - проф. др Весна Пантовић, 1 кредит, 6 часова**
 Циљеви и значај, основни показатељи, регистар, примери значајних истраживања.
- B04 Неурофизиолошки кабинет - проф. др Михаило Пантовић, мр сц др Срђан Сретеновић, 2 кредита, 12 часова**
 ЕЕГ, ЕМГ, Допплер сонографија.
- B05 Цереброспинална течност- асс. др сц Светлана Милетић Дракулић, 1 кредит, 6 часова**
 Методолошки приступ, физиологија, хематоенцефална баријера, цитологија, имунологија, дијагностичка истраживања.
- B06 Неурофармакологија- проф. др Драган Миловановић, 1 кредит, 6 часова**
 Базични принципи и механизми регулације, лекови и утицаји.
- B07 Истраживање бола - проф. др Михаило Пантовић, 1 кредит, 6 часова**
 Класификација, базични механизми, клинички синдроми, фармаколошки и нефармаколошки менаџмент.
- B08 Цереброваскуларна обољења, деменције - проф. др Михаило Пантовић, 1 кредит, 6 часова**
 Епидемиологија, клиника, лечење, истраживање.
- B09 Екстрапирамидни поремећаји - проф. др Дејан Сумрак, 1 кредит, 6 часова**
 Патофизиолошки супстрат, неурохемија, методолошки приступ истраживању и лечењу, фармаколошки и нефармаколошки менаџмент.
- B10 Демијелинизационе болести - проф. др Михаило Пантовић, 1 кредит, 6 часова**
 Демијелинизација као процес, епидемиологија, патофизиологија, клинички приступ, менаџмент.
- B11 Епилепсије - проф. др Михаило Пантовић, 1 кредит, 6 часова**
 Неурофизиологија, клиничка истраживања, медикаментозни приступ.
- B12 Инфекције нервног система - доц. др Љиљана Нешић, 1 кредит, 6 часова**
 Етиопатогенеза, епидемиологија, клинички приступ, лечење.

Део трећи – Психијатрија

- Ц01 Методологија клиничког истраживања у психијатрији – проф. др Исидор Јевтовић, 1 кредит, 6 часова**
 Циљеви, групе, инструментаријум, принципи истраживања.
- Ц02 Модалитети нефармаколошког лечења менталних поремећаја- проф. др Душан Петровић, 1 кредит, 6 часова**
 Психоаналитички приступ, когнитивни и бихевиорални приступ, остале методе

- Ц03 Психофармакологија - проф. др Драган Раванић, 2 кредита, 12 часова**
Базични принципи истраживања, мерни инструменти, групе лекова, евалуација лечења
- Ц04 Анксиозни поремећаји - доц. др Драгана Ристић, 1 кредит, 6 часова**
Етиопатогенеза, клиничка разматрања, истраживачки приступ
- Ц05 Акутни и хронични стрес - доц. др Данијела Дјоковић, 1 кредит, 6 часова**
Биологија стреса, принципи хомеостазе, истраживачки концепти
- Ц06 Депресивни поремећаји - проф. др Горан Михајловић, 1 кредит, 6 часова**
Патогенетски супстрат, неурохемија, групе поремећаја, клинички и истраживачки концепт
- Ц07 Биполарни поремећај- проф. др Славица Дјукић Дејановић, 1 кредит, 6 часова**
Биолошки варијетети поремећаја, клинички модалитети, форме истраживања.
- Ц08 Психозе - проф. др Драган Раванић, 1 кредит, 6 часова**
Истраживачке групе у клиничком погледу, модалитети у истраживачком приступу
- Ц09 Адикција - проф. др Славица Дјукић Дејановић, асист. мр. сц мед Мирјана Јовановић, 1 кредит, 6 часова**
Социо-медицински приступ проблему, епидемиологија, биолошки корелати.
- Ц10 Когнитивни поремећаји- проф. др Славица Дјукић Дејановић, 1 кредит, 6 часова**
Прекогниција, когниција, модалитети истраживања.
- Ц11 Мождани органски синдром - проф. др Драган Раванић, 1 кредит, 6 часова**
Биолошки супстрат, класификација, истраживачки спој неурологије и психијатрије.
- Ц12 Психометрија у клиничком истраживању - група психолога, 1 кредит, 6 часова**
Методологија психометријског истраживања, арментаријум.

Део четврти - Неуронауке у пракси

- Д01 Централна неуроендокрина осовина - проф. др Мирољуб Јовановић, 1 кредит, 6 часова**
Основи неуропсихоеендокринологије. Морфофункционална организација хипоталамуса и хипофизе. Фармакологија неурохормона и неуропептида. Циркадијални ритам и регулација циклуса сан-будност. Дијагностички маркери у неуроендокринологији. Провокациони тестови у дијагнози неуроендокриних поремећаја.
- Д02 Нервни систем у хормонском дисбалансу - проф. др Слободанка Метиљевић, 1 кредит, 6 часова**
Неуроендокрини систем у неуролошким и менталним поремећајима. Хормонски дисбаланси и оштећења периферног и централног нервног система. Основи психосоматске медицине. Вегетативни нервни систем и хормони.
- Д03 Неуроотологија - проф. др Дјорђе Живић, 1 кредит, 6 часова**
Оштећења централног и периферног неурона вестибулокохлеарног система. Дијагностичке методе у неуроотологији и евоцирани потенцијали. Детекција и евалуација утицаја буке на вестибулокохлеарне структуре.
- Д04 Неуроофталмологија - проф. др Мирјана Петровић, 1 кредит, 6 часова**
Оштећа ретине, видног живца и централног оптичког неурона. Дијагностичке методе у неуроофталмологији и евоцирани потенцијали. Принципи фармакотерапије у офталмологији.
- Д05 Неурорехабилитација - проф. др Милорад Јевтић, 1 кредит, 6 часова**
Принципи рехабилитације неуролошких болесника. Дијагностика и евалуација лезије централног и периферног моторног неурона. Биолошка основа модулације бола и алтернативних (традиционалних) метода лечења у неурорехабилитацији. Основни физикални агенси у рехабилитацији обољења нервног система. Улога балнеоклиматологије у неуролошким и менталним поремећајима.
- Д06 Неуронауке у педијатрији - проф. др Слободан Обрадовић, 1 кредит, 6 часова**
Нервни систем и наследна обољења. Дијагностика неуролошких поремећаја у перинаталном периоду. Класификациони системи неуролошких болести у детињству. Принципи неурофармакологије у дечјем узрасту.

- Д07 Етика - проф. др Михаило Пантовић, 1 кредит, 6 часова**
Историјске основе развоја неуронаука. Етички принципи у истраживачком процесу и клиничком раду. Естетика и уметност у когнитивном и емоционалном процесу. Неуронауке као цивилизацијска баштина и изазови будућности.
- Д08 Менаџмент у базичним и клиничким истраживањима - проф. др Драган Миловановић, 2 кредита, 12 часова**
Организација и рад истраживачког тима. Припрема апликације за пријаву научно-истраживачког пројекта. Економски принципи у организацији и дизајнирању истраживања неуролошких и менталних поремећаја.

НАЧИН ПОЛАГАЊА ИСПИТА

Испит се полаже у писаној форми: студент израђује есеј о задатој теми из области истраживања у неуронаукама.

ЛИТЕРАТУРА

1. Bland M. An introduction to medical statistics. 2nd edition, Oxford University Press, Oxford, 1997.
2. Bowling A. Research methods in health. Investigating health and health services. 2nd edition, Open University Press, Maidenhead, Philadelphia, 2003.
3. Hardman JG, Limbird, Molinof PB, Ruddon RW. Goodman & Gilman's The Pharmacological Basis of Therapeutics. 9th ed. New York: McGraw-Hill, 1996.
4. Jurišić V, Bogdanović G, Srdić T, Jakimov D, Mrdjanović J, Baltić M, Baltić VV. Modulation of TNF- α activity using anti CD45 and anti CD95 monoclonal antibodies in PC cells. Cancer Lett 2004; 214: 55-61.
5. Milovanović DR, Janković SM. Osnovi glutamatergičke neurotransmisije. Vojnosanitet Pregl 2004; 6: 59-64.
6. Mršulja BB, Kostić VS. Neurohemija u neurološkim bolestima. Prvo izdanje. Beograd: Savremena administracija, 1994.
7. Pantović M, Lević Z, Pavićević M, Sepčić J. Epidemiological data on MS in Yugoslavia. In: Battaglia M. ed. An update on multiple sclerosis. Roma: AISM, 1988.
8. The IUPHAR Compendium of receptor characterization and classification. 1st ed. London: IUPHAR Media Ltd, 1998
9. Toševski J, Malikovic A, Mojsilovic-Petrovic J, Lackovic V, Peulic M, Sazdanovic P, Alexopoulos C. Types of neurons and some dendritic patterns of basolateral amygdala in humans - a Golgi study. Annals of Anatomy 2002; 184: 93-103.